

СЕКЦІЯ 1

Тенденції розвитку агропромислового розвитку

Бондарєв Сергій,
к.т.н., доцент,
Кравченко Максим,
студент,

Національний університет біоресурсів і природокористування України
**ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ АВТОМОБІЛЬНИХ
ПЕРЕВЕЗЕНЬ ВАНТАЖІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ
УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СПІВПРАЦІ З КРАЇНАМИ ЄС**

В умовах трансформації логістичних ланцюгів та поглиблення торговельно-економічної інтеграції з Європейським Союзом зростає роль автомобільного транспорту як ключового елемента експорту продукції агропромислового комплексу (АПК) України. Актуальність теми обумовлена необхідністю аналізу існуючих викликів та перспектив оптимізації автомобільних перевезень у напрямку країн ЄС в умовах воєнного стану.

Структура та динаміка міжнародних автоперевезень вантажів АПК має наступні аспекти. Продукція АПК традиційно становить понад 40% загального експорту України. З початком повномасштабної агресії РФ морська логістика зазнала значних обмежень, що спричинило зростання навантаження на автомобільні та залізничні канали перевезень. У 2023 році автомобільним транспортом було перевезено близько 13 млн тонн агропродукції за кордон, що є на 26% більше порівняно з 2021 роком. Але вже у 2024 році спостерігалось значне зниження обсягів експорту агропродукції автомобільним транспортом, що пов'язано з відновленням морських перевезень та зміною логістичних маршрутів. Однак у другій половині 2024 і початку 2025 років пріоритетними видами вантажів для міжнародних автомобільних перевезень агропромислового комплексу України залишаються: зернові культури (пшениця, кукурудза), олійні (соняшник, ріпак), насіння, рослинна олія, продукти переробки (шрот, макуха), а також фрукти, ягоди й овочі. Логістичні маршрути пролягають переважно до Польщі, Румунії, Німеччини, Угорщини, Нідерландів та Італії.

Але бар'єри та проблематика доступу українських перевізників до ринку ЄС не зникла. Існує ряд проблем, які приведені нижче.

1. Дефіцит та політичне блокування транспортних дозволів. Попри тимчасове скасування дозволів у межах "транспортного безвізу" з ЄС (2022), деякі країни, зокрема Польща, продовжують обмежувати доступ українських перевізників до внутрішнього ринку, створюючи затримки через страйки або посилення контролю чи інші підстави. Наприклад, польські перевізники звинувачують українських у "нелегальній конкуренції", що призвело до багатоденних блокад КПП на кордоні впродовж осені 2023 – зими 2024 року. Але і сьогодні відбувається блокування пунктів пропуску польськими фермерами та перевізниками, неймовірні черги вантажівок - на квітень

Міжнародна науково-практична конференція
«Актуальні аспекти сталого розвитку
в умовах глобальних викликів»

2025 року, в чергах на в'їзд в Україну з Польщі очікують понад 2 500 вантажівок, після розблокування пунктів пропуску у квітні 2024 року, польська сторона запровадила обмеження на ввезення українського зерна, дозволяючи його транспортування лише в режимі транзиту тощо.

2. Нерівні конкурентні умови. Тобто українські автоперевізники стикаються з низкою системних обмежень:

- застарілий автопарк (понад 60% авто — старше 10 років);
- обмежений доступ до фінансування та лізингових програм;
- вища вартість страхування;
- різні підходи до оподаткування та сертифікації в порівнянні з європейськими компаніями.

3. Інфраструктурні вузькі місця. Недостатня кількість пунктів пропуску, логістичних хабів, ТІР-паркінгів та систем цифрового обміну даними створюють перевантаження кордонів і ускладнюють планування перевезень. Черги на кордонах інколи сягають 3–7 діб, що критично для продукції з коротким терміном придатності (овочі, ягоди та інші швидкопсувні вантажі).

4. Технічні та екологічні вимоги ЄС. У межах "Зеленого курсу ЄС" поступово вводяться вимоги до використання транспортних засобів з низьким рівнем викидів (стандарт Євро-6), а також цифровізації логістики (eFTI, eCMR). Українським перевізникам складно відповідати цим вимогам через нестачу інвестицій та нормативну невідповідність.

Тому найближчим часом вище приведені проблемні тенденції будуть залишатись і, навіть, поглиблюватись. На наш погляд, очікувані виклики на найближчі 2-3 роки можуть мати наступні проблемні аспекти, а саме:

- Подальше посилення технічних бар'єрів з боку ЄС.
- Запровадження системи «розумного тахографа» і для українських перевізників в обов'язковому порядку, що вимагатиме модернізації обладнання.
- Ризик посилення протекціоністських дій з боку країн ЄС.
- Загроза втрати частки ринку через експансію великих європейських транспортних компаній.

Загалом ситуація на україно-польському кордоні вимагає термінових заходів з боку української влади та міжнародних партнерів. Необхідно активізувати не лише дипломатичні зусилля для врегулювання «конфлікту», модернізувати інфраструктуру пунктів пропуску та впроваджувати цифрові рішення для оптимізації процесу перетину кордону, але й оптимізувати і розробити комплексний підхід щодо забезпечення ефективного функціонування міжнародних автомобільних перевезень агропромислової продукції та підтримати конкурентоспроможність українських перевізників на ринку ЄС.

Для забезпечення конкурентоспроможності українських перевізників на ринку ЄС потрібне:

СЕКЦІЯ 1

Тенденції розвитку агропромислового розвитку

- системне оновлення автопарку через державні та міжнародні програми підтримки;
- розвиток цифрової логістичної інфраструктури (єдині електронні бази, черги, е-документи тощо);
- активна дипломатична та професійна участь у вирішенні торговельно-транспортних конфліктів із країнами-членами ЄС;
- зміцнення співпраці з національними асоціаціями ЄС для захисту прав українських перевізників.

Прогрес у конкуренції з іноземними перевізниками можливий за умов цільової державної підтримки, гармонізації стандартів з ЄС та впровадження новітніх логістичних технологій на всіх етапах перевезень.

Список використаних джерел:

1. Іванов С.В. Міжнародні автомобільні перевезення в умовах євроінтеграції України. *Економіка транспорту і зв'язку*. 2022. №4. С. 21–27.
2. Марцинюк О. В. Проблеми та перспективи автомобільних вантажних перевезень в умовах євроінтеграції України. *Науковий вісник НУ «Львівська політехніка»*. 2023. Вип. 1013. С. 45–52.
3. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України. Офіційний звіт щодо виконання Угоди про транспортний безвіз [Електронний ресурс]. Київ, 2023. Режим доступу: <https://mtu.gov.ua/timeline/Zviti.html> (дата звернення 30.05.2025).
4. European Commission. EU-Ukraine Solidarity Lanes: Progress Report [Електронний ресурс] / European Commission. Brussels: Directorate-General for Mobility and Transport, 2024. 36 с. Режим доступу: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/eu-ukraine-solidarity-lanes_en (дата звернення 30.05.2025)
5. EU-Ukraine Solidarity Lanes: Progress Report / European Commission. Brussels : Directorate-General for Mobility and Transport, 2024. 36 с.

Борхаленко Юрій,

к.т.н., методист науково-методичного центру ВФПО

Макаєв Володимир,

*к.т.н., старший науковий співробітник, викладач
Глухівський агротехнічний фаховий коледж СНАУ*

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗБИРАННЯ КОНОПЕЛЬ

Новітні технології збирання конопель спрямовані на отримання насіння та короткого волокна з використанням сільськогосподарських машин загального призначення.